

>> D'esquerra a dreta, Joan Paradís i Miquel Duran.

Duran al Paradís

Jazz a quatre mans sense partitura

JORDI CARRERAS > TEXT I FOTOS

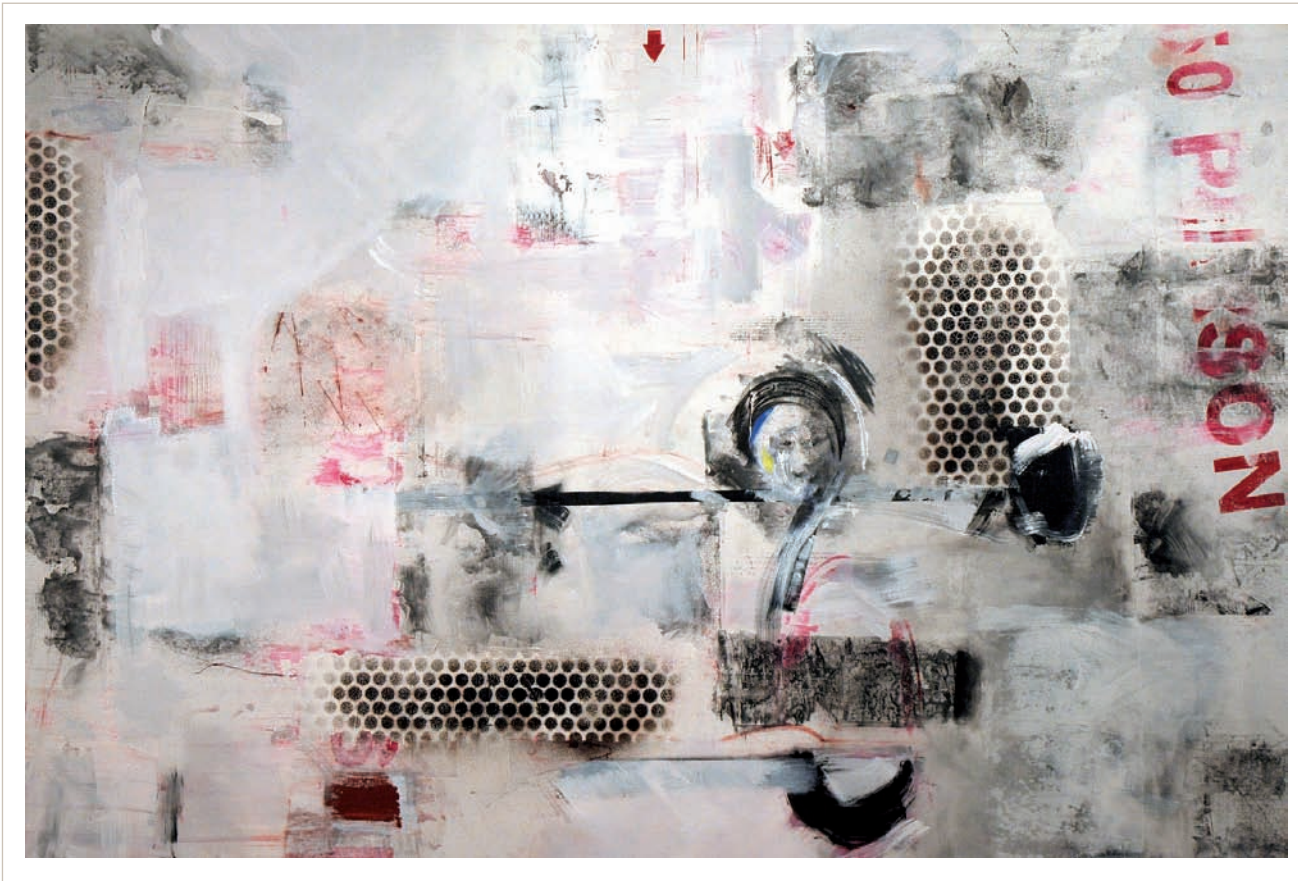
Que dos músics —o més— col·laborin per fer una cançó, o que dos escriptors escriguin un llibre a quatre mans és relativament habitual. Tanmateix, col·laboracions d'aquesta mena entre pintors no són gaire corrents. Ja sigui per reticències a firmar una tela que no és exclusivament seva i per tant renunciar al jo, perquè estan acostumats a treballar sols, per rivalitat o lluita d'egos o per les raons que sigui, el fet és que no n'hi ha gaires precedents, i menys encara si es tracta de pintors amb estils clarament diferenciats. Miquel Duran (Vilabertran, 1954) i Joan Paradís (Figueres, 1941), figuerencs, de generacions i estils diferents, s'hi van posar i van tirar endavant *Duran al Paradís*, un treball que es va traduir en una desena de teles de 195x136 cm pintades conjuntament.

El projecte va néixer de Duran: «Va ser una idea que vaig tenir a Colera l'estiu de 2010. Se'm va acudir anar una mica més enllà dels treballs habituals de qualsevol pintor, o de qualsevol artista,

Treballant en aquest projecte, Joan Paradís i Miquel Duran s'han sentit una mica com músics de jazz. Amb *Duran al Paradís*, aquests dos pintors han fet un exercici poc freqüent en el món de la pintura: pintar a quatre mans des de punts de partida molt distants. Probablement la renúncia al jo, a la pèrdua de la completa autoria del llenç, sigui la causa que no hi hagi molts precedents de col·laboracions com aquesta de Paradís i Duran.

sol al seu taller, i provar un experiment que seria com un punt de trobada entre un parell de generacions diverses de pintors figuerencs». Després de coincidir en algunes exposicions col·lectives, Duran, que respecta l'obra de Paradís, li va proposar de treballar plegats: «El primer que se'm va acudir va ser en Joan, perquè creia que era l'únic amb qui podria arribar a tenir una experiència enriquidora en aquest sentit, i que no ens quedaríem amb una obra purament personal sinó que trobaríem un punt de confluència i ens ho passaríem bé. I com que fa tants anys que ens coneixem, hem parlat i hem discutit sempre de pintura. Em semblava el més adequat per fer un experiment com aquest».

Paradís també sent molt de respecte per l'obra de Duran: «Parlant de l'Empordà, l'únic artista —no pas pintor, parlo d'artistes— que conec és en Miquel Duran. La resta són pintors, gent que pinta, que fan quadres, però que, al meu parer, no són artistes. Quan em va

Sense títol. 2011. Pintura sobre tela. 195 x 130 cm.

> *Tots dos pintors
van treballar
junts durant
set mesos, però
dur a terme
Duran al Paradís
els ha costat
un any i mig*

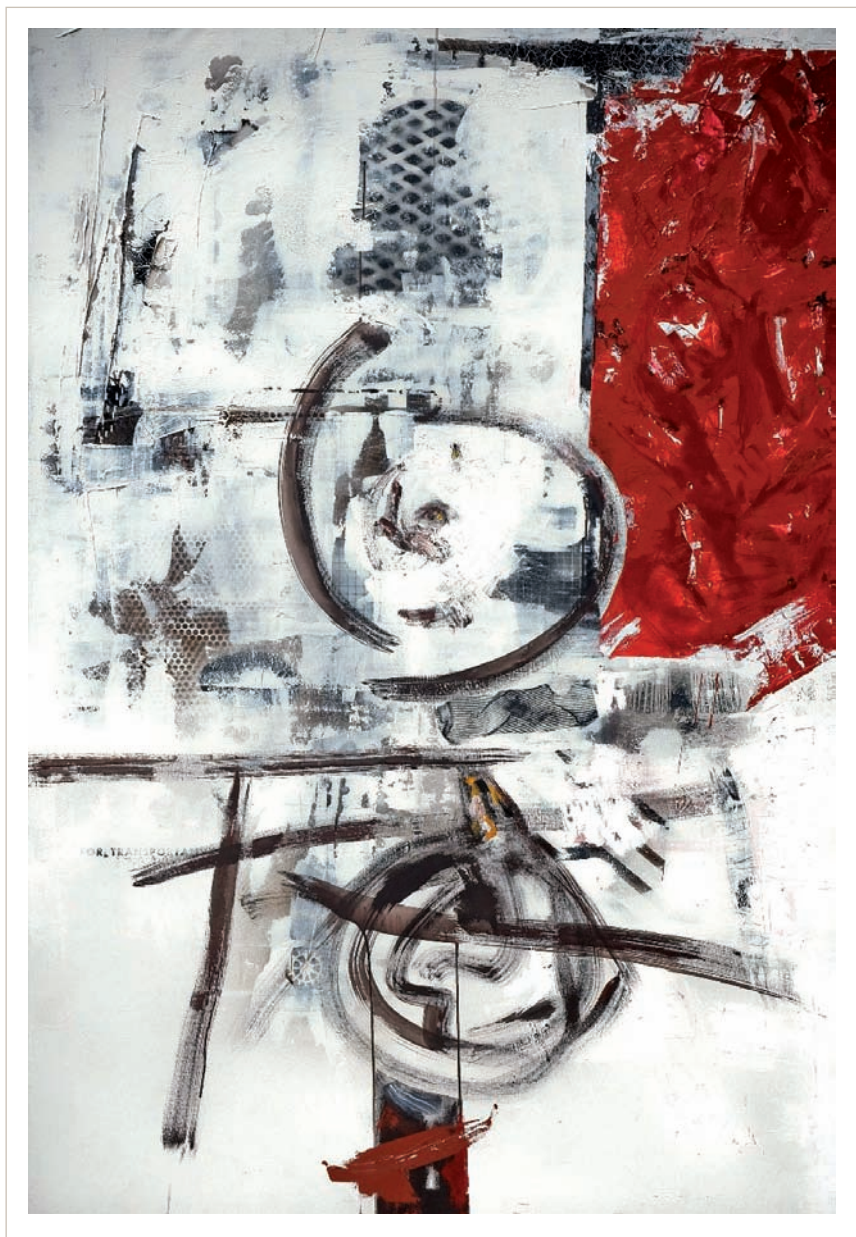
proposar de treballar junts, em va semblar molt bé; em va agafar per sorpresa quan em va dir que treballaríem junts la mateixa pintura. La meua primera reacció va ser de dir-li que acabaríem a bufetades...» (Duran assenteix) «...perquè jo trobo molt interessant el que fa en Miquel però és a l'altra punta de la galàxia del que faig jo. Però no, no hem acabat a bufetades». Duran pren la paraula: «Al contrari. En un projecte com aquest, el que veig és que, a mesura que hi anem treballant, anem aconseguint resultats cada vegada més interessants. El que hem fet fins ara és collonut, una mena de *work in progress*, i penso que si seguíssim explorant aquesta línia, que ja ho veurem més endavant, veig que cada vegada hi ha aportacions més diverses».

Trobar un àmbit comú

Tots dos pintors van treballar junts durant set mesos, però dur a terme *Duran al Paradís* els ha costat aproximadament un any i mig. «Entre converses

i acció, hem treballat el tema un any i mig ben bo. Calia parlar molt abans de posar-nos-hi, definir paràmetres i trobar un àmbit comú de treball en el qual tots dos ens trobéssim còmodes», explica Miquel Duran. En el seu estudi d'Agullana, Duran definia el fons de la tela, n'articulava la geometria i hi introduïa elements de material gràfic. Llavors la portava al cafè Astoria de Figueres, on el seu propietari, Lluís Duran —coincidència casual de cog-

noms amb el pintor, ja que no tenen cap parentesc—, a l'estil dels clàssics mecenes, els va cedir un espai que fa de magatzem perquè hi establissin l'estudi comú. Es tracta d'una àmplia i espaiosa sala del mateix cafè, en desús des que, fa uns quaranta anys, s'hi van deixar de fer concerts, molts dels quals eren de jazz, com ho evoca un mural pintat a la paret que representa un grup de músics negres. Probablement és obra de Bartomeu Massot, segons Miquel Duran. Els militars americans de la base de Pení (Roses) eren habituals del local, com a públic, i alguns també com a músics. Entre congeladors i caixes de begudes, encara hi ha els dos pianos i l'entarimat, als quals l'agost de 2011 —quan es van fer les entrevistes per a aquest article— s'afegien temporalment els estris dels pintors. Paradís recorda haver anat a més d'un concert allà, i recorre a un símil amb el jazz per definir el que fan amb Duran: «És com tocar jazz amb el mateix piano a quatre mans però sen-

Sense títol. 2011. Pintura sobre tela. 130 x 195 cm.

se partitura. I, finalment, els últims acords, les últimes frases musicals, coincideixen del tot. Per tant, si això surt bé és que funciona. Si continuéssim treballant junts d'aquesta manera durant un any arribaríem molt més lluny».

Com va això de treballar un quadre a quatre mans?

—Duran: «Per sobre de tot, aquest exercici et desperta uns sentiments curiosos, en el sentit que tu penses una pintura personal teva, amb el mètode que fas servir habitualment, però arriba un moment que has de frenar. Per no

> És com tocar jazz a quatre mans però sense partitura. I, finalment, les últimes frases musicals coincideixen del tot!

acabar-la i que llavors l'altre s'hi posi. Això a vegades fa mal, en el sentit que potser el que ve al darrere treballa sobre espais o àrees que tu consideres molt interessants. Òbviament aquest és el joc, i així s'ha d'acceptar. I com que és una cosa mútua, imagino que a ell li deu passar el mateix, no?».

—Paradís: «A mi em passa el mateix (somriu). Jo he après moltes coses. No sé si ell n'ha après algunes».

—D.: «Home, i tant».

—P.: «M'agrada treure'n partit, fer meu allò que ha fet ell i arribar a portar-ho més enllà. Per sort, hem discutit moltes vegades, tant si estava treballant ell com si hi estava jo; a veure si ens ho mirem tots dos: "No, això no ho facis, això va així". "Jo ho veig així". I llavors s'establia un diàleg».

—D.: «Hi ha una coincidència entre la feina d'en Joan i la meua, i és que tots dos som uns detallistes fins a l'obsessió. Un centímetre quadrat de tela ens interessa».

—P.: «Una ratlla».

—D.: «Exacte».

—P.: «Una ratlla, jo la discuteixo».

—D.: «No deixem res a l'atzar».

—P.: «Encara que de vegades pugui semblar-ho».

El resultat, vist des de dins i des de fora

En el programa de l'exposició que van fer l'hivern passat a la Ciutadella de Roses, l'historiador de l'art Enric Tubert va abundar en la metàfora jazzística expressada per Paradís: «El resultat és molt proper al que es busca en el jazz. Si bé és cert que Duran és qui defineix la melodia general de la peça, també ho és que no renuncia a fer solos instrumentals, i aquests, juntament amb els solos de Paradís, són els que acaben donant personalitat i trempera a l'obra. Tot això és possible perquè cada un dels solistes confia en el fet que les aportacions de l'altre l'enriquiran i obligaran a créixer, i també és cert que —lluny de deixar-se dur per un impuls suïcida— junts s'atreveixen a córrer riscos perquè la base compositiva està definida i els permet retornar al tema quan així ho decideixen. Tot és, doncs, un exercici de càlcul o d'improvisació, segons el moment del procés».

Paradís i Duran han compartit aquesta experiència des de punts de partida conceptuals i vitals molt dife-

Sense títol. 2011. Pintura sobre tela. 195 x 130 cm.

rents. El també artista Jordi Mitjà, bon coneixedor de tots dos, va escriure d'ells amb motiu de l'exposició abans esmentada: «El pura sang d'en Joan s'esmuny des de fa anys per no enfrontar-se a la disciplina, a l'obra, enfrontant-s'hi segon rere segon des del no fer. En Miquel, per contra, és absolutament disciplinat, pinta diàriament i construeix una obra que creix i es fa sàvia. L'un pensa la pintura fugint-ne i l'altre la pensa aplicant-s'hi intensament i obsessivament. (...) Són com la nit i el dia en l'instant que es toquen. Tots dos, però, estimen l'ofici de pintar, i són gats vells. De tant en tant s'esbatussen per retrobar-se i reconciliar-se (...). La mateixa estratègia la podem aplicar en cada centímetre quadrat d'aquests nou o deu quadres pintats a quatre mans a l'Astoria».

Tant l'un com l'altre coneixen prou bé les seves diferències, però justament això és el que creuen que ha enriquit la col·laboració: «Per a una moneda necessites que hi hagi la cara i la creu, si no, no hi ha moneda», diu Paradís. Duran afegeix una altra metàfora: «Per

> Hi ha una coincidència entre la feina d'en Joan i la meua, i és que tots dos som uns detallistes fins a l'obsessió. Un centímetre quadrat de tela ens interessa

fer música necessites soroll i silenci. Què seria de la música sense el silenci? Doncs, en aquest cas, el que hem estat buscant també és això, un equilibri. En aquest sentit, és important dir que un altre punt de coincidència és que tant l'un com l'altre tenim una concepció innata de l'equilibri, i això no és una cosa mètrica, saps què vull dir? La tenim de forma intuïtiva, natural». «Per a mi,

conscientment estudiada; per a tu, inconscientment entesa», rebla Paradís.

Una vegada acabada l'experiència de treballar conjuntament, tant Paradís com Duran la valoren positivament. «Va ser un repte. Era com agafar peces d'un trencaclosques i endevinar com anava», diu Paradís. «Ha estat molt interessant. He vist que, als 71 anys, en Joan conserva la il·lusió pel fet pictòric i que està disposat a jugar com un nen davant del que li planteja. Al començament, jo m'esperava que intervindria més en les obres, però després acabava veient que ell havia sabut fer la intervenció justa i adequada, i que no hi calia més del que hi afegia», explica Duran. «En el fons, treballar d'aquesta manera és una exploració dels límits de cadascú. Quan treballes sol, penses els quadres en la seva totalitat; en canvi, en un projecte com aquest has de desprendre't a acabar els quadres i t'has de saber contenir. Està bé fer-ho, encara que sigui una vegada», conclou Miquel Duran.

Jordi Carreras